

JELLUM

Dorpsvisie Jellum-Bears 2009 - 2015

BEARS

www.jellumbears.nl

Maatschappelijke ontwikkelingen volgen elkaar in een hoog tempo op en gaan niet aan Jellum en Bears voorbij. Kansen dienen zich aan, maar ook bedreigingen zijn aan de orde. De keuzes en beslissingen die daarmee annex zijn staan niet op zichzelf maar dienen in een bredere context gemaakt te worden, en dat vraagt visie.

Voor u ligt de geactualiseerde dorpsvisie van Jellum en Bears die in samenspraak met de verschillende besturen uit het verenigingsleven is samengesteld. Uitgangspunt daarbij was om een verbinding te maken tussen de nieuwe ontwikkelingen en het authentieke karakter van Jellum en Bears. Het authentieke karakter komt tot uiting in: een eigen identiteit, de rust en ruimte nabij Leeuwarden, het cultuurhistorisch besef, de aansprekende evenementen en de goede en prettige woonomgeving voor een pluriforme bevolking. Het perspectief dat daaruit volgt is vastgelegd in deze Dorpsvisie en geeft een doorkijk naar het jaar 2015. Daarmee schept het duidelijkheid naar de eigen inwoners, de gemeente Littenseradiel en de omliggende buurgemeenten.

Zoals gezegd, gaat het om een actualisatie van de vorige dorpsvisie. Sommige thema's zijn onveranderd gebleven en als zodanig opnieuw opgenomen, en nieuwe zijn toegevoegd. Een aantal belangrijke 'nieuwkomers' zijn de Haak om Leeuwarden, de ontwikkeling van Nieuw Stroomland, de herindelingsdrang van omliggende gemeenten en toenemende verkeersdruk in Jellum. Allemaal zaken die op relatief korte termijn op ons afkomen en om

een proactieve opstelling van het Doarpsbelang vraagt.

In haar belangenbehartigende rol voor de inwoners van Jellum en Bears zal het Doarpsbelang deze dorpsvisie steeds als vertrekpunt kiezen voor haar doen en laten. Bij de uitwerking van de visie in concrete ideeën, oplossingen en besluiten zullen de inwoners van beide dorpen actief worden betrokken ten einde hierop hun inbreng te hebben. Onze website www.jellumbears.nl biedt daartoe alle mogelijkheden.

De dorpsvisie is niet geschreven om de mooie woorden. Wij willen een aantal zaken echt gaan oppakken. Boven aan onze prioriteitenlijst staan de herinrichting van het sportterrein en de verkeersproblematiek in Jellum. Dit zijn twee omvangrijke projecten die qua planvorming en uitvoering breed getrokken moet worden. Het verleden heeft aangetoond dat de grote gemeenschapszin in Jellum en Bears garant staat voor veel inzet en goede wil, maar dat alleen is niet genoeg. Voor financiële middelen zullen we aanspraken maken op subsidies en fondsen. Wij rekenen daarbij o.a. op de steun van de gemeente Littenseradiel.

Met deze geactualiseerde dorpsvisie willen wij het authentieke karakter en de leefbaarheid van en in Jellum en Bears voor de toekomst borgen.

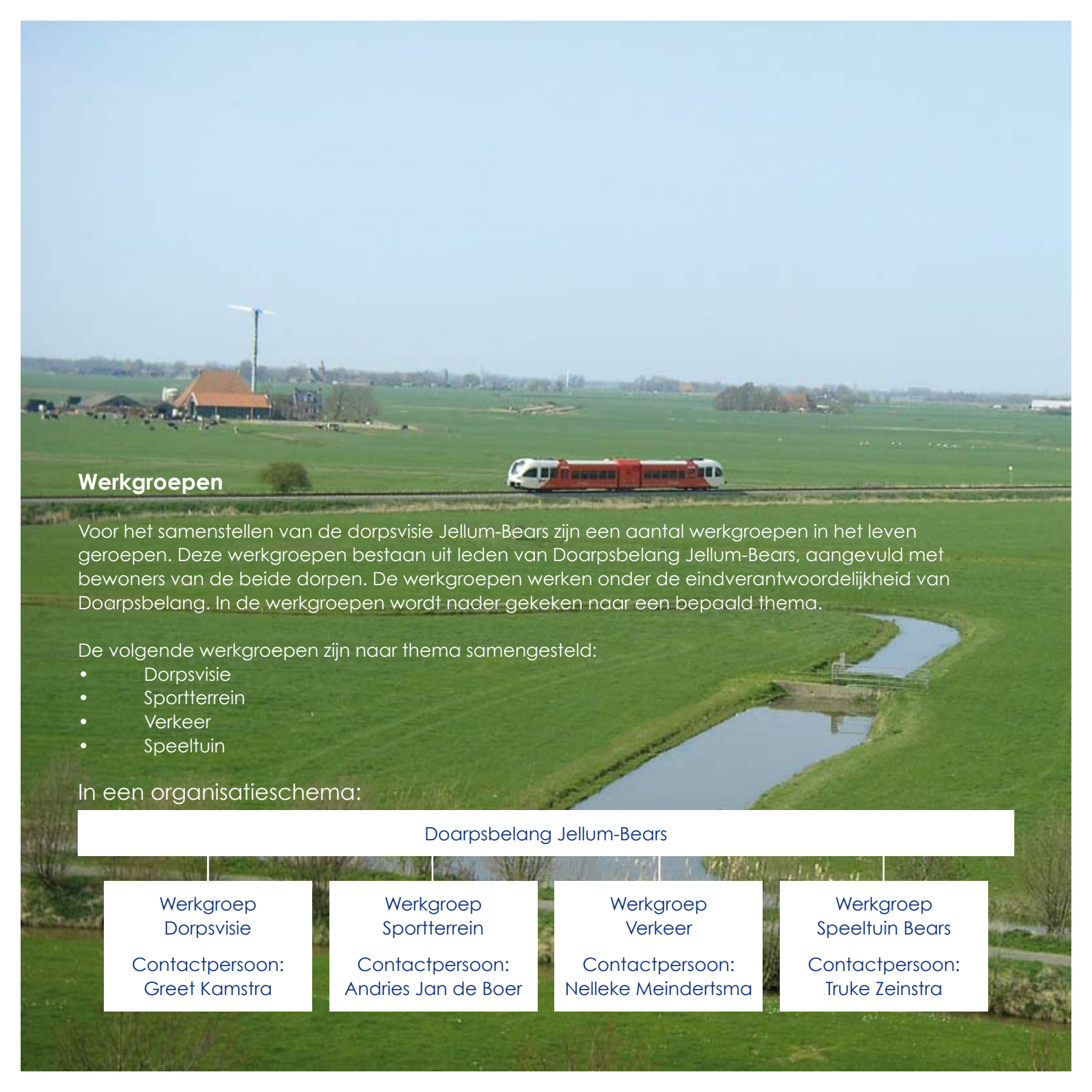
voorzitter Doarpsbelang Jellum-Bears
Bernard Posthumus

april 2009

Inhoudsopgave

VOORWOORD	3
INHOUDSOPGAVE	5
WERKGROEPEN	6
1. INLEIDING	7
2. ONTWIKKELINGEN IN DE OMGEVING	9
3. CULTUUR EN EVENEMENTEN	11
4. DORPSKARAKTER EN WONEN	13
5. BEDRIJVGHEID EN WERKGELEGENHEID	17
6. VERKEER	19
7. TOERISME, RECREATIE EN VRIJE TIJD	21
8. SPORTTERREIN JELLUM	24
9. NAWOORD	27
BEDRIJVEN JELLUM-BEARS 2008	28

Werkgroepen

Voor het samenstellen van de dorpsvisie Jellum-Bears zijn een aantal werkgroepen in het leven geroepen. Deze werkgroepen bestaan uit leden van Doarpsbelang Jellum-Bears, aangevuld met bewoners van de beide dorpen. De werkgroepen werken onder de eindverantwoordelijkheid van Doarpsbelang. In de werkgroepen wordt nader gekeken naar een bepaald thema.

De volgende werkgroepen zijn naar thema samengesteld:

- Dorpsvisie
- Sportterrein
- Verkeer
- Speeltuin

In een organisatieschema:

Doarpsbelang Jellum-Bears

Werkgroep
Dorpsvisie

Contactpersoon:
Greet Kamstra

Werkgroep
Sportterrein

Contactpersoon:
Andries Jan de Boer

Werkgroep
Verkeer

Contactpersoon:
Nelleke Meindertsma

Werkgroep
Speeltuin Bears

Contactpersoon:
Truke Zeinstra

Doel van de dorpsvisie

In onze dorpsvisie, een soort beleidsplan, worden thema's besproken die zeer belangrijk zijn voor de leefbaarheid van onze dorpen. Te denken valt aan zaken als verkeersveiligheid, woningbouw, recreatie, algemene voorzieningen, sport, bedrijvigheid, etc. Wat zijn op dit moment de knelpunten op die terreinen en op welke manier kunnen deze knelpunten worden opgelost?

Deze dorpsvisie wordt de leidraad naar de toekomst en zal bij vragen en eventueel te nemen beslissingen worden geraadpleegd. Uiteraard blijft er de ruimte om gaandeweg plannen en ideeën bij te sturen en nieuwe toe te voegen.

De gemeente Littenseradiel stelt onze mening over de verschillende onderwerpen zeer op prijs en wil bij het beleid zo veel mogelijk rekening houden met de visies van de verschillende dorpen.

Werkwijze opstellen dorpsvisie

In eerste instantie is er overleg geweest met de verenigingen om de knelpunten en wensen in Jellum en Bears te inventariseren.

Vervolgens zijn werkgroepen aan de slag gegaan en hebben deze zich verdiept in hun thema en in de verschillende hoofdstukken hun bijdrage geleverd aan het concept van de dorpsvisie.

Het concept is aan de verenigingen van Jellum-Bears voorgelegd. Zij hebben hun mening over het concept gegeven en eventuele aanvullingen op de visie gegeven. De dorpsvisie is zonodig aangepast naar aanleiding van de aanvullingen. Daarna is de visie definitief vastgesteld door Doarpsbelang Jellum-Bears en op de jaarvergadering 2009 aangeboden aan de dorpsbewoners en gemeente Littenseradiel.

De dorpsvisie is ook op de website gepubliceerd: www.jellumbears.nl

Door het opstellen van een dorpsvisie wil Jellum-Bears graag de wensen van de bewoners over de ontwikkeling van hun dorp vaststellen en operationeel maken. Er zijn interne factoren binnen een dorp waar de bewoners een verschil kunnen maken voor hun dorp. Bijvoorbeeld door inzet te leveren bij:

- Aanleg/onderhoud voorzieningen
- Verenigingsleven/vrijwilligerswerk
- Contact met gemeente over beleid en ontwikkeling

Er zijn ook zaken die het dorp beïnvloeden en waar de bewoners relatief weinig invloed op kunnen uitoefenen. Dit zijn de externe factoren die betekenis hebben voor Jellum-Bears.

Op dit moment zijn dit vooral ruimtelijke ontwikkelingen die in de omgeving van beide dorpen zijn vastgesteld. Dit zijn:

- Haak om Leeuwarden
- Nieuw Stroomland
- Newtonpark 4
- Dairy Valley

In het kort:

Haak om Leeuwarden

Het project 'De Haak om Leeuwarden' oftewel 'De Haak' gaat om de verbetering en mogelijk de vervanging van de huidige Rijksweg 31. Deze loopt vanaf Hemriksein (Drachtsterweg) via de Werpsterhoek-Goutum-Boksum en Deinum naar Marssum. De term 'Haak' staat voor alle

mogelijke tracés, van het opwaarderen van het huidige tracé tot de aanleg van een nieuwe weg.

April 2009 hebben Ministers van VROM en Verkeer & Waterstaat het Ontwerp-Tracébesluit ondertekend en daarmee vrijgegeven voor inspraak. Provincie Fryslân is trekker van het project Haak om Leeuwarden. Er is een projectorganisatie die wordt aangestuurd door een Stuurgroep waarin alle betrokken overheden op bestuursniveau zijn vertegenwoordigd. Voor de projectleiding en communicatie kan men terecht bij het Projectbureau Haak om Leeuwarden.

Zie voor verdere informatie op www.haakomleeuwarden.nl

Nieuw Stroomland

Nieuw Stroomland is het gebied zuidwestelijk van Leeuwarden en staat voor vernieuwend wonen, werken en recreëren in een innovatieve omgeving waarin het oude herkenbaar blijft. Doel: de positie van de stad Leeuwarden én de kwaliteiten van het omringende gebied behouden én versterken.

Nieuw Stroomland staat gepland voor het jaar 2020.

Gebiedsontwikkeling Nieuw Stroomland is een samenwerking tussen de provincie Fryslân, de gemeenten Leeuwarden, Menaldumadiel en Littenseradiel en het Rijk.

Het concept "Keten van Duurzaamheid" gaat krachtig investeren in duurzame energie en

watertechnologie. De vier schakels: Kennis, Experiment, Productie en Consumptie, bieden een proeftuin voor vernieuwende ontwikkelingen. De gemeenten en provincie willen marktpartijen, startende ondernemers, instellingen en inwoners uitdagen om initiatieven te ontwikkelen om de keten van duurzaamheid uit te werken.

Zie voor verdere informatie op www.nieuwstroomland.nl

Newtonpark IV

Aan de zuidwestrand van Leeuwarden ligt in de directe omgeving van het landelijk wegennet het bedrijventerrein Newtonpark.

Fase 1 en 2 zijn inmiddels uitgegeven. Fase IV wordt bouwrijp gemaakt. In deze fase is 25 hectare bedrijventerrein beschikbaar.

Newtonpark IV is een project van de gemeente Leeuwarden.

De noordelijke grens van Newtonpark IV is de Hendrik Algraweg, de zuidelijke begrenzing is de Boksumerdyk.

Ny Bosma Zathe

Dairy Valley is het samenwerkingsverband van LTO Noord, PTC+, Van Hall Larenstein en WUR-ASG, waarin elkaars afzonderlijke kwaliteiten worden gebundeld en versterkt. Het is de plaats voor inspiratie, innovatie en dynamiek in de melkveehouderij in Noord-Nederland. De ambitie van Dairy Valley is om de kennisontwikkeling en kennisverspreiding van ontwikkelingen en innovaties naar de bestaande en nieuwe generatie melkveehouders in Noord-Nederland vorm te geven.

Hiervoor wordt in 2009 gestart met tientallen projecten en activiteiten om deze ondernemers te ondersteunen. Het beeld hierbij is dat de komende jaren nabij het Praktijkcentum Ny Bosma Zathe van WageningenUR / Animal Sciences Group te Goutum een Landbouwcampus zal ontstaan. Het idee daarbij is dat de Landbouwcampus wisselwerking zal krijgen op het "Nieuw Stroomland".

Huidige situatie

Jellum is een agrarisch lintdorp, gebouwd langs de vroegere zeedijk van de Middelzee. Cultuurhistorisch gezien zijn er een aantal waardevolle terreinen waarvan de Hege Wier, Mammemastate en het Jellumer bos in het landschap opvallen.

De Hege Wier dateert waarschijnlijk uit de 11de of 12de eeuw. Het is een in één keer opgeworpen heuvel die bij hoog water het toevluchtsoord was voor dieren. De Hege Wier ligt achter de huizen aan de Hegedyk 39-41. Mammemastate lag eens tegenover de kerk van Jellum en is in 1856 afgebroken. Herberg Jonker Sikke, het huidige eetcafé heeft zijn naam te danken aan één van de voorname bewoners van deze state.

Het Jellumer bos is de benaming voor de tuin welke naast en achter het herenhuis aan de Hegedyk 21 ligt. Dit huis werd in 1900 gekocht door Hoatse Theodorus Jorritsma. Hij liet om dit huis een 'hûf mei singels en grêften' aanleggen in de trant van het afgebroken Mammemastate. Zijn zoon Rely Jorritsma (1905-1952) werd in dit huis geboren. Hij is naast zijn literaire werk bekend geworden door de Rely Jorritsmaprijs die hij bij testament in het leven heeft geroepen.

Bears is een historisch terpdorp en herbergt vele archeologische waarden. Het Stinsenterrein van de oude Uniastate en de originele poort uit de 17e eeuw is een landelijk bekende bezienswaardigheid. In 1998 werd deze state als stalen luchtspiegeling herbouwd.

Vanuit de hoge toren heeft men een prachtig uitzicht over het fraaie Friese weidelandschap met 12 kerktorens van de omliggende dorpen. Op het terrein wordt regelmatig een beeldtentoonstelling ingericht. De entourage maakt deze plek bij uitstek geschikt als romantische trouwlocatie.

De kerk van Bears stamt uit de 13e eeuw. Het pronkstuk is de preekstoel met de 7 christelijke deugden. In de kerk is een bezoekerscentrum ingericht met een permanente expositie over Staten en Stinsen in Friesland. Rondom Bears ligt een eeuwenoud slotenpatroon dat als een landschapsmonument kan worden aangemerkt. Het dorpsaanzicht van Bears met de monumentale kerk, de pastorie, de luchtspiegeling en historische woningen en de terpboerderij is van bijzondere kwaliteit en trekt jaarlijks enkele duizenden bezoekers.

De cultuurhistorische kwaliteiten van Jellum en Bears bieden vele mogelijkheden voor evenementen en verdere activiteiten. We noemen enkele:

- Culturele evenementen onder de naam 'Poarte Poadium'
- Expositie Staten en Stinsen in Friesland
- Toeristische fietsroute Staten en Stinsen
- Dorpskuier voor toeristen en groepen
- Openlucht Evenementen Jellum-Bears
- Trouwlocatie op Uniastate
- Jaarlijkse open dag op VDL Stud
- Jaarlijks pompoenfestival
- Revanche Freule kaatspartij
- Ligging aan de Elfstedenroute

- Uitreiking Rely Jorritsmaprijs voor proza en poëzie
- Uitreiking Fedde en Martha Bergsma prijs voor de beste schrijver van oorspronkelijke Friese toneelstukken

Knelpunten

Geen.

Gewenste situatie

De bijzondere cultuurhistorische waarden van Jellum-Bears dienen ook in de toekomst te worden beschermd, versterkt en waar mogelijk teruggebracht te worden.

Dit betekent dat de dorpsaanzichten van Jellum-Bears behouden blijven en de kleinschaligheid gewaarborgd blijft. Veranderingen dienen aan te sluiten bij de bestaande situatie.

De monumentale panden zoals beide kerken,

Uniastate en andere beeldbepalende panden dienen onderhouden en behouden te worden. Om de recreatieve waarde te verhogen kunnen Mammemastate en de Hege Wier opgenomen worden in de cultuurhistorische route langs Staten en Stinsen. Aangegeven door bewegwijzering.

Het Jellumer bos is particulier bezit. De wens is om het bos te behouden en toegankelijk te maken voor publiek. Ook is het een prachtige locatie om er een openluchtspel op te voeren. Dit heeft al twee keer plaatsgevonden en zal ook in de toekomst mogelijk moeten zijn.

Actiepunten

- Realiseren documentatiecentrum en Historisch Informatie Punt (HIP)
- Staten en Stinsen in bezoekerscentrum Uniastate
- Inzet voor behoud en waar mogelijk terugbrengen van beeldbepalende elementen in beide dorpen
- Mammemastate en de Hege Wier opnemen in route Staten en Stinsen d.m.v. bewegwijzering
- Mogelijkheid onderzoeken om Jellumer bos toegankelijk te maken voor publiek
- Realiseren van een openluchtspel in Jellum en/of Bears
- Inzet voor behoud culturele waarden en evenementen in Jellum en Bears

Huidige situatie

Jellum is een agrarisch lintdorp, gebouwd langs de vroegere zeedijk van de Middelsee, de Hegedyk. Het vormt samen met Bears een tweelingdorp. Jellum telt in 2008 145 inwoners en Bears telt 127 inwoners.

Ondanks de ligging dichtbij de stad Leeuwarden hebben de beide dorpen een echt plattelandskarakter. Dit komt onder andere tot uitdrukking in de bebouwing, oude en nieuwe huizen, geen nieuwbouwwijk, de bedrijfsmatige activiteiten zoals melkveehouderijbedrijven en aan de landbouw verwante bedrijvigheid, het gebruik van de Friese taal, en het open landschap. De bewoners van Jellum-Bears zijn hierover tevreden en hebben vaak bewust gekozen voor het wonen in een klein dorp.

In de tabel is de bevolkingsopbouw van Jellum en Bears te zien. Het is opvallend dat er weinig jongeren van 15 tot 24 jaar en ouderen boven 65 jaar in Jellum-Bears wonen.

Door het ontbreken van voldoende starterswoningen/huurwoningen zijn jongeren aangewezen op de omliggende dorpen of Leeuwarden. Door het ontbreken van voorzieningen gaan ouderen naar verzorgingshuis Nij Dekema in Weidum of naar de grotere omliggende dorpen met meer voorzieningen.

Het Ruimtelijke Ordeningsbeleid van de gemeente Littenseradiel voorziet niet in de toewijzing van nieuwe

woningbouwcontingenten aan kleine dorpen als Jellum en Bears. Vooralsnog zijn Wommels en Winsum aangewezen als groeikernen voor woningbouw.

De schoolgaande jeugd in de basisschoolleeftijd gaat veelal naar Weidum, maar ook Hijlaard en Boksum hebben een basisschool op redelijke afstand. De jeugd voor het voorgezet onderwijs gaat overwegend naar Leeuwarden. Leeuwarden, Franeker en Sneek bieden de inwoners van Jellum en Bears voorzieningen zoals schouwburg, sportgelegenheid, winkelcentra etc.

Indien er sprake is van een begrafenis maakt men gebruik van de begraafplaats bij de kerken van Jellum en Bears. Er is echter een tendens waarneembaar naar de behoefte aan het plaatsen van urnen op begraafplaatsen.

Knelpunten

Bedreiging van het rustige dorpskarakter door ruimtelijke ontwikkelingen, zoals reeds beschreven bij het hoofdstuk "Ontwikkelingen in de omgeving", vormen een knelpunt.

Een ander knelpunt is het vertrek van jongeren en ouderen naar grotere dorpen of steden, waar starterswoningen en meer voorzieningen beschikbaar zijn.

De begraafplaatsen bij de kerk van Jellum en Bears hebben op dit moment uitsluitend begraafplaatsen; er is geen ruimte ingericht voor het plaatsen van urnen.

Sociaalgeografische gegevens:

Gezinssamenstelling	Jellum	Bears
Gezinnen met jonge kinderen	31%	26,7%
Gezinnen met oudere kinderen	25,6%	28,7%
Middelbaar paar zonder kinderen	19,3%	25,5%
Woningen		
Koopwoningen	98,2%	97,9%
Tuin aanwezig	86,3%	89,5%
Huurwoningen	1,8%	2,1%
Bouwjaar		
Bouwjaar loopt erg uiteen	53,1%	57,8%
Bouwjaar tussen 1940-1959	23,5%	20,5%
Bouwjaar tussen 1980-1989	10,2%	12,1%
Type woningen		
Vrijstaand/bungalows	47,5%	31,3%
Loopt erg uiteen	27%	45,2%
Boerderijen/tuinderijen	13,5%	16,3%
Opleiding		
MBO of hoger onderwijs	53,5%	53,7%
HBO of Universitair	26%	25,2%
LBO of lager onderwijs	20,6%	21,2%
Inkomen		
Modaal	84,7%	57,8%
Zeer divers inkomen	14,3%	20,5%
Onbekend	1%	18,1%

Bron: WDM januari 2009

Kengetallen leeftijdsopbouw (stand 2007)	Jellum	Bears
0-14 jr	20%	25%
15-24 jr	8%	7%
25-44 jr	23%	31%
45-64 jr	38%	29%
65 jr en ouder	11 %	8%
Aantal huishoudens	60	50
Gemiddelde grootte	2,6	2,6

Bron: www.CBSinuwbuurt.nl

Gewenste situatie

De bewoners van Jellum-Bears willen hun dorpskarakter behouden. Het groene en rustige karakter van Jellum-Bears vraagt een ruime afstand tussen de dorpen en het tracé van de Haak. Geluidshinder en landschappelijke aankleding van de 'Haak' vragen de aandacht. De keuze voor kleinschaligheid betekent dat de groei van Jellum-Bears beperkt zal blijven en in een langzaam tempo plaats zal dienen te vinden.

Dit betekent dat voor Jellum de mogelijkheid moeten worden gehandhaafd dat er, met inachtneming van de huidige open structuur, (huur)woningen in de lintbebouwing aan beide kanten van de Hegedyk kunnen worden gebouwd. De Smidshoeke, tegenover de speeltuin, is daarbij een optie. Grootschalige uitbreidingen tasten het karakter van de dorpen te veel aan. Vervanging van (een deel van) de huidige woningvoorraad moet mogelijk blijven.

Ouderen willen steeds langer zelfstandig blijven wonen. Om ook de bevolkingsgroep 65+ in Jellum en Bears te behouden zou er 'zorg op maat' kunnen worden geïntroduceerd. Bij 'zorg op maat' wordt er een pakket geboden van medische zorg, mantelzorg, interieurverzorging en klussen in en om het huis. Bij nieuwbouw kan er worden gekozen voor levensloopbestendige woningen. Het vormen van zelfstandige woongroep(en) voor ouderen zou een goede oplossing kunnen zijn.

Het realiseren van een urnenmuur bij de begraafplaatsen zou in een behoefte kunnen voorzien.

Zoals gezegd moet het dorpskarakter van Jellum-Bears worden behouden. Daarin past geen groots opgezette nieuwbouwwijk. Om meer jong volwassenen in het dorp te kunnen huisvesten dienen er enkele starterswoningen te worden gebouwd. Deze woningen dienen te passen bij het dorpskarakter. Een andere mogelijkheid is om betaalbare woonboten voor starters te bouwen die in de Bearsterfeart komen te liggen. Onderzoek zal moeten uitwijzen of dit een serieuze optie is.

De gemeente Littenseradiel gaat in de loop van 2009 haar woningbouwbeleid aanpassen waarbij de huidige contingenttoewijzing per dorp (groeikernen Wommels, Winsum en Mantgum), plaats zal gaan maken voor een vraaggerichte benadering. Breed gedragen en goed onderbouwde woningbouwplannen vanuit de dorpen zullen dan op hun merites worden beoordeeld en zo mogelijk worden beloond met de toekenning van woningbouwvolumes.

Doarpsbelang zal de mogelijkheden die deze koerswijziging biedt, volop gaan benutten door de hiervoor gestelde doelen aan het nieuwe beleid te toetsen en waar mogelijk een aanzet te doen tot de realisatie ervan. Daarbij dicht het zichzelf een initiërende en coördinerende functie toe.

Actiepunten

- Inzet leveren om het definitieve tracé van 'de Haak' om Leeuwarden op ruime afstand van Jellum te houden.
- Aandacht bij keuze van 'de Haak' om levensvatbare agrarische bedrijven voor het dorp te behouden i.v.m. plattelandskarakter.
- Inzet leveren om geluidsoverlast door 'de Haak' om Leeuwarden te beperken middels beplanting dan wel andere in het landschap passende maatregelen.
- Inzet leveren om zichtoverlast op 'de Haak' om Leeuwarden te beperken middels beplanting.
- In het bestemmingsplan voor Jellum ruimte behouden of creëren voor beperkte nieuwbouw in lintbebouwing aan beide kanten van de Hegedyk.
- In het bestemmingsplan ruimte behouden of creëren voor kleinschalige nieuwbouw ten behoeve van economische bedrijvigheid.
- Onderzoeken mogelijkheden 'zorg op maat' voor ouderen.
- Pleiten voor levensloopbestendige huizen bij nieuwbouw.
- Onderzoeken mogelijkheid woongroep voor ouderen.
- Realiseren urnenmuur.
- Woonboten voor starters in de Bearsterfeart - onderzoek mogelijkheden.
- De kansen van het nieuwe woningbouwbeleid van de gemeente Littenseradiel optimaal benutten voor de realisatie van de gewenste situatie en de daarin opgenomen doelen.

Huidige situatie

Voor de meeste bewoners van Jellum-Bears geldt dat zij hun inkomen verdienen buiten de grenzen van het dorp.

Een aantal werkt in het nabij gelegen Leeuwarden maar door de centrale ligging in Friesland zijn ook vele dorpsbewoners werkzaam in plaatsen als Sneek, Drachten, Heerenveen, Franeker en andere steden en dorpen in de omgeving.

Dit betekent dat er overdag relatief weinig mensen in de leeftijd van 20-65 jaar in de dorpen aanwezig zijn.

Het aantal uitkeringsgerechtigden is gering.

Naast de inwoners van Jellum-Bears die in loondienst werken is er een tamelijk groot aantal die als zelfstandige werkzaam zijn.

De meeste zelfstandigen hebben hun onderneming gevestigd in het eigen dorp, een aantal heeft het bedrijf elders gevestigd. Detailhandel is er nauwelijks. Voor de dagelijkse boodschappen kunnen de inwoners naar omliggende dorpen (Weidum-Deinum-Mantgum) of naar de stad, niet-dagelijkse boodschappen kunnen niet in de directe omgeving worden gedaan.

Er zijn een aantal op dienstverlening gerichte bedrijven die hun klanten vanuit Jellum-Bears over een groot gebied bedienen.

Er zijn ca. 10 agrarische bedrijven in Jellum-Bears (melkveehouders).

De zelfstandige ondernemers voorzien niet alleen in hun eigen werkgelegenheid maar ook in die van ca. 40 werknemers.

Knelpunten

Geen.

Gewenste situatie

Voor de toekomst voorziet Doarpsbelang dat er geen noemenswaardige uitbreiding van de werkgelegenheid zal plaatsvinden in Jellum-Bears. Dat betekent dat de meeste inwoners aangewezen blijven op werkgelegenheid elders en dat het daarom van groot belang is dat de ontsluiting van de dorpen goed is en blijft. Hierbij kan onderscheid gemaakt worden tussen verkeersbewegingen door en voor de eigen inwoners en voor "sluip"verkeer. Een goede fietsverbinding met Leeuwarden is daarbij van het grootste belang, vanuit financieel oogpunt voor de inwoners zelf, voor de gezondheid, veiligheid en vanuit milieu-oogpunt.

Voor de ondernemers is een goed ondernemersklimaat waarin ruimte is voor ontwikkeling van belang. In het bestemmingsplan voor de dorpen Jellum-Bears moet hiermee rekening worden gehouden. Voor de agrarische ondernemingen telt dat zij ruimte krijgen zich aan te passen aan regelgeving vanuit Den Haag en Brussel en zich verder kunnen voorbereiden op de mogelijke afschaffing van het melkquotum in 2015. Schaalvergroting zal onverminderd doorgaan, zeker ook met het oog op de ruilverkaveling welke in de komende jaren haar beslag zal krijgen.

Voor eventueel vrijkomende (agrarische) bedrijfsgebouwen kunnen, in overleg met

bewoners, nieuwe bedrijfsbestemmingen worden gezocht, passend in het karakter van dorp en landschap.

Kijk op pagina 28 voor de lijst van zelfstandige ondernemingen.

Voor inlichtingen en contactgegevens kunt u kijken op onze website: www.jellumbears.nl

Actiepunten

- Bereikbaarheid bedrijven in stand houden
- Goede woon-werkverbinding

Huidige situatie

Bears is vanaf de Hegedyk via twee wegen bereikbaar. Beide heten Bearsterdyk.

De eerste afslag vanaf 'it Wiel' naar Bears is een smalle weg waar, op één boerderij na, geen bebouwing is.

De tweede afslag is de meest gebruikte route. Bij de afslag is een cluster van bebouwing. Na een stuk weg zonder bebouwing komt men in de kern rondom de kerk. Deze kern ligt aan een klinkerweg met parkeerplaatsen.

Vanaf de kerk van Bears loopt een historisch pad naar Fûns. Dit pad is in verval geraakt en niet meer in gebruik. Het pad wordt doorkruist door de spoorlijn van Leeuwarden naar Stavoren.

Jellum is een dorp met lintbebouwing aan de Hegedyk. De Hegedyk is een doorgangsweg voor de omliggende dorpen. De Hegedyk is ± 6 meter breed met een gedeelte asfalt en een gedeelte klinkers. Er ligt een vrijliggend fietspad naast dat in Jellum-Noord eindigt. Deze hoofdfietsroute van Sneek naar Leeuwarden maakt deel uit van de elfstedenfietsroute. Het vervolg van het fietspad tussen Jellum en Boksum ontbreekt nog maar zal in 2009 als een gezamenlijk project van de gemeenten Littenseradiel en Menaldumadiel gerealiseerd worden. Beide dorpen zijn per bus bereikbaar. De lijndienst van Leeuwarden naar Sneek v.v. rijdt ieder uur. De haltes liggen aan de Hegedyk. De spoorlijn (Leeuwarden-Stavoren) biedt inwoners van Jellum-Bears beperkt voordeel. De meest nabijgelegen stations zijn Mantgum en Deinum.

Knelpunten

Jellum is goed bereikbaar en kent daardoor een hoge verkeersintensiteit met ongeveer 1900 motorvoertuigen per etmaal.

Deze verkeersintensiteit legt een zware druk op de leefbaarheid in het dorp. Voornamelijk tijdens de ochtend- en avondspitsen maakt veel (sluip) verkeer gebruik van de Hegedyk.

De maximumsnelheid van 30 kilometer per uur wordt vaak overschreden en veroorzaakt geluids- en trillingsoverlast. Oorzaak van deze problemen is het wegbeeld en de inrichting van de Hegedyk.

Zwaar vrachtverkeer geeft, mede door de klinkerbestrating, zware trillingen in de aangrenzende woningen. Dit leidt tot schade aan de woningen.

Er is een beperkt aantal parkeerplaatsen bij de kerk van Bears. Door het toenemend aantal bezoekers van Uniastate is extra parkeergelegenheid gewenst zodat er geen overlast in het dorp wordt veroorzaakt. Onderzocht zal worden waar extra parkeergelegenheid bij de kerk van Bears gerealiseerd kan worden.

Over herstel van het historische pad naar Fûns is al enkele malen met de gemeente gesproken. Gestreefd wordt naar het realiseren van een voetpad richting Fûns.

Gewenste situatie

Om het verkeersprobleem op de Hegedyk op te lossen, is herinrichting van de Hegedyk noodzakelijk. In maart 2008 is de 'Hegedyk

verkeerswerkgroep' opgericht. De groep wordt vertegenwoordigd door 12 bewoners van de Hegedyk en 2 leden van Doarpsbelang. Volgens de PODO-methode zijn de problemen, oorzaken, doelstellingen en oplossingen van de verkeersproblematiek in kaart gebracht. Daarna zijn vertegenwoordigers van de gemeente en provincie in het plan betrokken. Gezamenlijk zijn ze tot de conclusie gekomen dat het dorp meer uitstraling moet krijgen. De woonfunctie is erg belangrijk. De automobilist moet het gevoel krijgen dat hij/zij een verblijfsgebied in rijdt waardoor het rijgedrag wordt aangepast. Er is een korte- en langetermijnplanning gemaakt. Acties op korte termijn zullen in 2009 uitgevoerd worden. Voor de lange termijn (vanaf 2010) zal een stedenbouwkundig bureau een rapport opstellen voor de herinrichting van de Hegedyk. Met dit rapport kan een totaalvisie gemaakt worden. Deze wordt gebruikt om zaken verder uit te werken en om te zetten in acties.

Doarpsbelang Jellum-Bears wil betrokken blijven bij de uitwerking van het tracébesluit van de Haak om Leeuwarden. Doarpsbelang zal pleiten voor goede aansluitingen, zodat de verkeersdruk in Jellum afneemt. Bestaande routestructuren voor langzaam verkeer mogen door de Haak niet verstoord worden. Een fietspad vanuit Jellum met aansluiting op het fietspad langs de Zwette is wenselijk en kan tijdens de uitwerking van de Haak misschien meegenomen worden. Om de recreatieve waarde van Bears te verhogen zijn extra parkeerplaatsen bij de kerk, passend binnen het landschapskarakter wenselijk.

Daarnaast zou het in ere herstellen van het pad naar Fûns een meerwaarde geven aan de recreatieve functie van Bears en omgeving. Voor zowel de bewoners die een ommetje willen maken als voor recreanten en wandelaars die Bears bezoeken. Een veilige oversteek van het spoor is hierbij een vereiste.

Om ook het gebruik van de trein Leeuwarden-Stavoren voor de inwoners van Jellum-Bears mogelijk te maken moet er worden onderzocht of het mogelijk is een stopplaats voor de trein in Jellum te realiseren. 'Jellum Boksum is in wiid ferneamd station...'

Actiepunten

- Herinrichting Hegedyk
- Uitwerking m.b.t. het definitieve tracé van 'de Haak om Leeuwarden' kritisch blijven volgen.
- Inzet leveren om geluidsoverlast door 'de Haak' te beperken middels beplanting dan wel andere in het landschap passende maatregelen.
- Onderzoeken of een fietspad gerealiseerd kan worden vanuit Jellum met aansluiting op het fietspad langs de Zwette.
- Onderzoeken extra parkeergelegenheid kerk Bears
- Realiseren pad Fûns
- Onderzoeken of stopplaats voor de trein in Jellum/Bears kan worden gerealiseerd.

Huidige situatie

Het tweelingdorp Jellum-Bears heeft een gezamenlijk verenigingsleven. Ieder jaar wordt er 'merke' gevierd. Dit dorpsfeest is beurtelings in Jellum op het kaatsveld en in Bears in het dorpshuis. Het dorpshuis 'd'Ald Skoalle' in Bears is de thuisbasis voor het verenigingsleven van Jellum en Bears. Hier worden activiteiten ontplooid voor en door de bewoners. Op dit moment is het dorpshuis nog niet up-to-date wat betreft audiovisuele middelen zoals een beamer en draadloos internet.

Verenigingsleven:

- Doarpsbelang Jellum-Bears
- Doarpshûs d'Ald Skoalle
- Tonielferiening Nij Libben
- Biljertklup
- Kaartklup Harten Aas
- Merkekommissje
- Keatsklup De Twa Doarpen
- Revanche-Freulekommissje
- Begraffenisferiening Jellum/Bears
- Stichting Uniastate, met o.a. Poarte Poadium
- Stichting openluchtevenementen Jellum/Bears (StoeJ)
- Speeltuinvereniging De Smidshoeke
- Iisklup

De Bearsterfeart maakt deel uit van de kleine vaarroute door de gemeente, er is een kanosteiger met picknickplaats. Aan de Zwette ligt de ecologische camping de Swetteblom. In het Aldahuys worden cursussen beeldend

werken gegeven en er is een bed & breakfast. Stichting Uniastate heeft een bezoekerscentrum Staten en Stinsen met permanente expositie en documentatiecentrum. Vanuit Uniastate gaat een fietsroute langs Staten en Stinsen rondom Leeuwarden. In samenwerking met enkele ondernemers is een dorpskuier ontwikkeld voor toeristen en groepen.

In de kerk van Bears is een VVV infopunt gevestigd waar informatie over de omgeving, voorzieningen en evenementen te krijgen is. Op het terrein van Uniastate is een beeldentuin ingericht.

Sinds 1999 wordt in Jellum een jaarlijks pompoenfestival in Jellum georganiseerd. In september staat het dorp twee dagen lang helemaal in het teken van de pompoen. Ondertussen trekt het festival duizenden bezoekers en is het festivalterrein zo groot dat je kunt spreken van 'Pompoendorp Jellum'. De Revanche Freule is een kaatspartij welke jaarlijks enkele honderden liefhebbers van de kaatssport naar Jellum trekt.

Een ander evenement waarvoor veel bezoekers Jellum-Bears aandoen is de jaarlijkse open dag met hengsteshow bij VDL Stud, het paardenfokstation in Bears.

Achter eetcafé Jonker Sikke liggen twee tennisbanen. Jong en oud kan zich opgeven voor tennisles. Daarnaast wordt er recreatief veel gebruik gemaakt van de tennisbanen door zowel dorpsbewoners als mensen uit de omgeving.

Er zijn plannen om een stoomtrein te laten rijden van Sneek naar Stavoren en deze op termijn uit

te breiden naar Leeuwarden.

In de tabel over de bevolkingsopbouw uit hoofdstuk 4 is te zien dat er relatief veel kinderen in Jellum-Bears wonen. In Jellum is op de Smidshoeke een speeltuin met de naam 'Smidshoeke'. De speeltuin is in 2007 na een grondige opknappbeurt feestelijk heropend. Hij voldoet aan de nieuwe, huidige veiligheidsnormen en wordt druk bezocht door zowel jong als oud.

Er is nog geen gezamenlijke speel- en ontmoetingsplaats voor kinderen in Bears.

Knelpunten

Het ontbreken van bewegwijzering naar de recreatieve/culturele voorzieningen in Jellum-Bears is een knelpunt.

Ook het ontbreken van een gezamenlijke speel- en ontmoetingsplaats voor de talrijke kinderen van Bears vraagt om een oplossing.

Gewenste situatie

Wil het dorps huis ook in de toekomst een plaats van samenkomst, informatie en gezelligheid blijven dan is de aanschaf van audiovisuele middelen (beamer e.d.) van belang evenals een aansluiting op het internet. Een verbetering van het klimaat in het dorps huis wordt nagestreefd.

De plannen die elders in ontwikkeling zijn om een stoomtrein te laten rijden van Sneek naar Stavoren kunnen worden uitgebreid waarbij Bears een stopplaats voor de stoomtrein zou kunnen worden. In recreatieve zin zou Jellum-

Bears hierdoor een impuls krijgen.

Bewegwijzering naar de recreatieve/culturele elementen in de dorpen zal het de bezoeker gemakkelijker maken om deze elementen te vinden.

Jonge bezoekers maar ook zeker de kinderen van Bears zouden moeten kunnen spelen en elkaar ontmoeten op een gezamenlijke speelplaats. Het realiseren van een speeltuin op het terrein van Unia State en een strandje bij de Bearsterfeart zijn dan ook een wens.

Actiepunten

- Aanschaf twee defibrillators (Bears en Jellum)
- Klimaatbeheersing in het dorps huis
- Bewegwijzering recreatieve en culturele elementen in Jellum-Bears realiseren
- Pleiten voor halte stoomtrein
- Realiseren speeltuin op terrein Unia State Bears
- Onderzoek naar de haalbaarheid van een strandje bij Bearsterfeart
- Onderzoeken of het kuierpad vanaf de Smidshoeke naar Bears hersteld kan worden.
- Onderzoeken of een fietspad gerealiseerd kan worden vanuit Jellum met aansluiting op het fietspad langs de Zwette.
- Realiseren jeu de boules baan op sportterrein Jellum en/of Uniaterrein in Bears
- Onderzoek of de kleine vaarroute kan worden doorgetrokken naar Baard.

Huidige situatie

Het sportveld van Jellum-Bears ligt aan de Hegedyk in Jellum. Het sportveld is eigendom van de kerkvoogdij Westewird en wordt gepacht door het Doarpsbelang. Het sportveld wordt beheerd door de kaatsvereniging 'De Twa Doarpen'. Op het terrein staat een sporthokje met een functie als kleedruimte en opbergruimte. Het sportterrein wordt gebruikt voor de volgende activiteiten:

Sport:

- Kaatswedstrijden georganiseerd door kaatsclub 'De Twa Doarpen'
- De jaarlijkse grote kaatswedstrijd 'Revanche Freule'
- Competitie jeu de pelote
- Jeugd federatiepartijen van de KNKB
- Schoolkaatsen van "it Pertoer"
- Losse voetbalpartijtjes etc.

Evenementen / activiteiten:

- Merke Jellum-Bears, ééns per twee jaar
- Pompoen festival
- Enkele op zichzelf staande, ongeplande activiteiten

Knelpunten

De toegang naar het sportterrein is krap en onverhard en voor groot verkeer, bijvoorbeeld vrachtauto's ten behoeve van de merke, is de bereikbaarheid slecht. Bovendien moet zwaar verkeer vaak met zware trekkers van het veld worden getrokken, waarbij het

terrein weer beschadigd wordt. Het authentieke smeedijzeren hek is niet bruikbaar omdat het te veel als een obstakel werkt voor het verkeer. Daarnaast is het terrein erg nat en niet egaal. Dit geeft een matige bruikbaarheid van het veld. Het sporthokje is sterk verouderd, zowel qua functionaliteit als qua bouwkundige staat. Er is geen elektriciteit aanwezig, er zijn geen douches, er is alleen een koud-water spoelfunctie. De toiletten zijn verouderd en beschadigd. Verder is het gebouwtje aan verzakking onderhevig. Het terrein wordt door voorgenoemde tekortkomingen relatief weinig gebruikt.

Gewenste situatie

Gewenst is in ieder geval dat het terrein en de inrichting goed bruikbaar is voor de genoemde activiteiten. Daartoe is een commissie opgericht die tot taak heeft om een goede eindsituatie in beeld te brengen en deze vervolgens te realiseren.

De vraag die voor de eerste helft van 2009 centraal staat is:

‘Wat wil de gemeenschap precies gaan doen met het terrein en wat zijn mogelijke alternatieven voor de meest ideale opzet?’

Om op deze vraag een goed en volledig antwoord te krijgen zal in samenwerking met een docent en een student stedenbouwkunde van de Noordelijke Hogeschool Leeuwarden in kaart worden gebracht wat de mogelijkheden zijn. Dit zal vanaf april 2009 in gang gezet worden. Duidelijk moet worden welke van de volgende zaken / activiteiten relevant zijn en hoe deze opgepakt gaan worden:

- Functie sportveld
- Verhard terrein + parkeerterrein + eventuele verlichting

- Verbeteren / herbouwen gebouw; opslag, sanitair, ‘kantine’
- Verzamelplaats jeugd
- Jeu de boule baan
- Skate baan / half pipe
- Voetbalgoals
- Voelbalmuur / kaatsmuur
- Basketbalmogelijkheden

Actiepunten

- Plannen uitwerken, in samenwerking met NHL
- Financiële aspecten uitwerken (kosten, financiering, subsidie)
- Aanbesteding en uitvoering van het werk

Het bestuur van Doarpsbelang Jellum-Bears bedankt alle mensen die op enigerlei wijze hebben bijgedragen aan de totstandkoming van deze dorpsvisie.

Colofon

De dorpsvisie is een uitgave van Doarpsbelang Jellum/Bears en is ook te vinden op www.jellumbears.nl.

Teksten:

Bernard Posthumus, Andries Jan de Boer,
Greet Kamstra, Truke Zeinstra en
Nelleke Meindertsma

Fotografie en vormgeving:

Nelleke Meindertsma

Drukwerk:

van der Eems

- Eetcafé en tennisaccommodatie Jonker Sikke
- Bouwbedrijf G. A. van der Kooy
- Handelsonderneming E. de Jong
- Fa. Henk de Boer en Zn. Melktechniek
- Jelle Snijder theaterproducties
- Studio Haaima
- A.S. Hoekstra op- en overslag 'it Wiel'
- Atelier en pompoenkwekerij 't Hegedykje
- Skilderwurken Ferry de Boer
- Praktijk Fysiotherapie J. Sybesma
- Timmerbedrijf J.P. de Boer
- Uitvaartbegeleiding Gonnie van der Werf
- Van Balen boekhoudburo b.v.
- Knip & Naaiatelier Neeltje
- Maatschap Th. en Tj. van der Gaast
- Maatschap J., H. en M. Andreae
- Ekologische Campingbuorkerij 'de Swetteblom' tsiis, molke, griente, fleis
- Truke Zeinstra, mediation, training en coaching
- Maatschap P.J., J.P. de Boer en T. de Boer-de Groot
- A. Altena
- Marjon Minderhoud
- Oefentherapie Mensendieck W.P. Greijdanus
- Maatschap Kingma-Bosma
- Brinkman Produkties
- Atlas Friesland Leesportefeuille
- Firma Kalma
- Verder Melken B.V.
- R.E. Oostra
- 't Aldahuys
- Wolly Prins
- Food & Fun B.V.
- DUET management in zorg
- Klussenbedrijf Jan Pieter de Boer
- Wilskracht 10
- Paardenstoeterij en -fokkerij W. van de Lageweg b.v.

www.jellumbears.nl

Doarpsbelang

Jellum-Bears